

A budai várpalota gobelinpályázata

Kiállítás a Fészek Klubban

A közvélemény már évek óta figyelemmel kíséri a kulturális centrumként újjáépülő budai várpalota sorsának alakulását. Bár az oda kerülő különböző múzeumok és intézmények még néhány évet várni kénytelenek, míg helyüket valóban elfoglalhatják, egy-egy építészeti vagy pályázati eredmény a munka folyamatosságát bizonyítja. Legutóbb a Nemzeti Galéria és a Budapesti Történeti Múzeum jövődö falait díszítő gobelinek hívták fel a szakma figyelmét a várpalota újjászületésére.

A Fészek Klub előadótermében ismerkedhettünk meg a gobelinpályázat első fordulójának kartonjaival. A pályázó művészek vázlatrajzon és egy kinagyított részleten mutatták be elképzeléseiket. A mintegy húsz különböző pályamunka nemcsak a vár belső díszítéséről ad fogalmat, hanem egyúttal jó alkalom arra is, hogy a magyar gobelinművészet pillanatnyi helyzetét áttekintsük.

A feladat nem volt könnyű. A Történeti Múzeum egy gobelintémát írt ki a pályázóknak, ez a kompozíció Budapest történeti múltját és nagyvárosi karakterű jelenét lenne hivatva bemutatni.

A Nemzeti Galéria a magyar művészet három nagy korszakát, a középkori kézművességet, a nemzeti klasszikusokat és a jelenkori szocialista művészetet kívánta a kartonokon megörökíteni. E témák közül csak a régi kézművesség ábrázolása kaphatott segítséget a gobelinművészet elmúlt eredményeitől, a többi mind olyan feladat, amely tartalmilag és formailag egyaránt új invenciókat, bátor ötleteket kíván a művészekről. Különösen a nemzeti klasszikusok gobelinszönyegen való megjelenítése tűnik nehéz feladatnak, a pályázat is azt mutatta, hogy a technika stílusához alkalmazkodó értelmezés szinte megoldhatatlan problémák elé állította a pályázókat.

A nagyon vegyes eredményű pályázat leggyengébb kartonvázlatai éppen ebben a témakörben születtek. Volt, aki a vázlatra kis fényképportrékat montírozott, egy másik művész híuen újrifestette Szinyei Lillaruhás hölgyének, vagy Munkácsy Önarcképének részletét. Az összeaplikált részletek bizonytalan »kötőanyagban« úsztak, a szönyegszöves karakterére semmi jel nem mutatott. A táblaképfestés stílusa volt még a legáltalánosabb alap, amiből a művészek kiindultak, így például egészen romantikus olajfestés-effektusokat alkalmazott Novák András Galéria-pályamunkája.

Több eredményt értek el azok, akik a feladatot a szönyegek dekoratív funkciója felől közelítették meg. Két érdekes kompozíció, Fajó János és Lukoviczky Endre Szocialista Képzőművészet című kartonvázlata, mozgalmasszín- és formahullámmal igyekezett korunk lendületességét kifejezésre juttatni. Ezek a kompozíciókon azonban bizonyos iskolás elfogódottság is érezhető volt, mutatva az ilyen stílusban való kiterjedtebb gyakorlat hiányát. A dekorativitás másik útja a történeti gobelinstílusokból merített invenciót. Rékassy Csaba és Varga Nándor Lajos vázlatai a középkori szönyegekkel tartatnak rokonságot, de kissé

szárazon, túlságosan is közelmaradva az előképekhez.

Ha arra gondolunk, hogy a későközépkori gobelinek mennyi találekónysággal és milyen szín- és formagazdagsággal készültek, és hogy a modern szönyegművészek, elsősorban a hagyományokat kitűnően kamatoztató mai francia mesterek mennyi vérbő elevenség-gel biztosították a műfaj reneszánszát, akkor ez a pályázat a magyar gobelinművészet sok gyermekbetegségét mutatta meg.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Rékassy Csaba

Cím: A budai várpalota gobelinpályázata

Forrás: Magyar Nemzet

1966. márc. 16.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fűz.)

(Oldal)

OSZTÁLYOZÁS

Tárgy

Hely

Idő

Személy

Helyszám

646.2

"1966"

Úgy látszik *Ferenczy Noémi* egyedi és befejezett életműve után — amely stilárisan is egyedülálló és megismételhetetlen határeset a szőnyegnek és a táji képfestésnek — most a magyar gobelinművészet vákuumba került, tanácstalan és bizonytalan. Igaz, ezen a pályázaton főleg fiatal művészek vettek részt, de így is szembeszökő, hogy mennyire a *festőművészek* többé-kevésbé alkalmi kirándulása volt ez a szőnyeg műfajába. A *Ferenczy Noémi* iskoláját folytató *Fülöp Erzsébet* sajnos, mesterének csak etikus tisztaságát képviselte ezen a pályázaton és nem átütőerejű szuggesztivitását.

Különösen fontos e tanácstalanság, e kezdeti hibák láttán, hogy a pályázatok anyaga legalább a szakma szélesebb köre előtt ismert legyen — tanulságot adó és ösztönző erejű. Az *állami lektorátus* gesztusát tehát örömmel üdvözljük, sőt szeretnénk, ha a jövőben minden fontosabb képzőművészeti pályázat nyilvánosság elé kerüljön — ezzel a zsűrik sokat vitatott munkája is megnyugtatóbb atmoszférát kapna, és a demokratikus szellem, a társadalmi kontroll vitathatatlan lenne. A zsűri ez esetben különösen nehéz helyzetben lehetett, de döntése megnyugtatónak látszik.

Kivitelezésre csak egy művész kapott megbízást, *Erdélyi Etelka*, aki a *középkori kézművességet* feldolgozó vázlatával valóban sikeresen egyesítette a szőnyegszerű dekorativitás, és az egyszerű ritmikus figurális ábrázolás derűs, közvetlen hangú elemeit. A pályázat többi eredményét dr. *Bertalan Vilmos*, a Kiscelli Történeti Múzeum igazgatója ismertette a Fészek Klubban összegyűltek előtt. Első díjat kapott *Fóth Ernő* munkája, mely a főváros laza, apró formaelemeit virtuóz könnyedséggel komponálta egységes felületté. Második díjat kaptak *Hézső Ferenc* és *Rékassy Csaba*, harmadik díjjal jutalmazták *Paizs László*, *Erdélyi Etelka* és *Harmathy András* terveit.

A kivitelezésre nem kerülő témákra a pályázat tovább folyik, és reméljük, hogy a vendéglátó Fészek Klubban nemcsak a többi szőnyeg sorsáról, hanem egyéb pályázatok eredményéről is értesülhetünk majd a jövőben.

Perneczky Géza